

DE SINT STEVENSKERK TE WERKHOVEN KRIJGT EEN NIEUW UURWERK!

Het is 27 december 1698. De gelagkamer in het gerechtshuis van Werkhoven is gevuld met allemaal belangrijke, invloedrijke mensen. Er staat vandaag iets belangrijks te gebeuren. Aan het hoofd van de tafel zit notaris Willem van Rheenen, welke in dienst is van het Hof in Utrecht. Hij wordt terzijde gestaan door de schout van Werkhoven Jacob van Driel. Verder zijn aanwezig de buurmeesters Berent de Cruijf en Anthonius de With en de schepenen Antoni Wtman, Arien van Schaik, Antoni Vernooij, Brant Hendrix Slunt, Thomas van Rijn. Zij vertegenwoordigen de burgerlijke gemeente van Werkhoven als rechtmatige eigenaar van de kerktoren. Ruth Cooltjes is als kerkmeester van de Hervormde Gemeente van Werkhoven aanwezig.

Wat is er aan de hand?

Het oude uurwerk in de toren van de Sint Stevenskerk is aan vervanging toe. Er moet een nieuw uurwerk worden gekocht en dat doe je niet iedere dag. Zo'n aanschaf vereist natuurlijk een zorgvuldige besluitvorming. Het gaat immers om een investering die een zeer lange tijd mee moet gaan en waar een groot kapitaal mee gemoeid is.

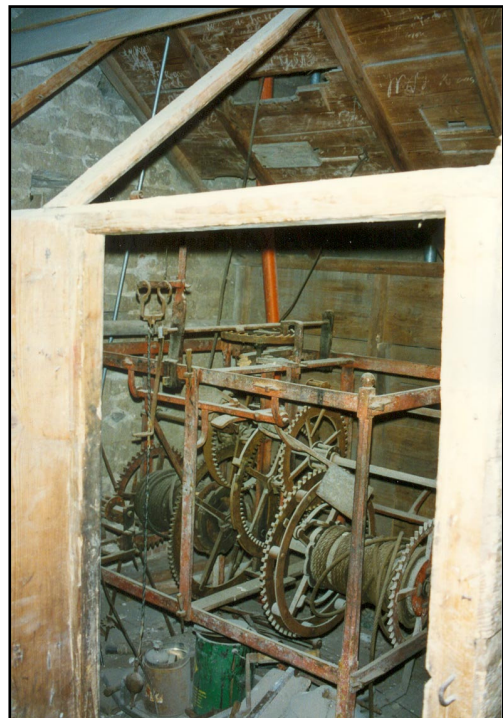
Om het financiële risico voor de gemeente zo laag mogelijk te houden, is het afsluiten van een zorgvuldig opgesteld contract van groot belang. En dat contract ligt nu klaar ter ondertekening. Tegenover deze heren zit de horlogiemaker Hermen Claaz van Merkerk (smid in Schoonderwoerd) als enige gegadigde voor deze opdracht. Hij wil deze opdracht wel uitvoeren voor de som van 'een hondert en vijff en vijftich Carolus guldens tot 20 styvers hollants het stuk eens gelt'.

Daarmee is hij de laagste inschrijver gebleken.

Als tegenprestatie zal hij de beschikking krijgen over het oude uurwerk uit de toren en is hij vrij ermee te doen wat hij zelf wil. Maar hij mag er niet eerder over beschikken voordat het nieuwe uurwerk, uiteraard naar behoren, in de toren zal zijn geïnstalleerd.

Hermen Claaz van Merkerk moet beloven dat hij het nieuwe uurwerk zal maken van 'goet ijser ende specie sulx dat behoort'. Het dient tevens een uurwerk te worden met een ijzeren slinger, naar voorbeeld van de schitterende uitvinding uit 1657 van Christiaan Huygens, die inmiddels zijn waarde wel had bewezen. Met deze slinger zal het uurwerk niet zo vaak meer te hoeven worden bijgesteld. En dat scheelt weer tijd en geld.

Van Merkerk moet een frame van stijlen maken, zodanig dat 'het gangwerk er bequamelijk' in zou passen. Daar bovenop diende 'den hamer mette kettinge' te worden gemaakt met 'een sloth aen 't huisje'. Het uurwerk mocht hij bestellen in Utrecht. De zorg voor het vervoer naar Werkhoven is voor zijn rekening.

Het uurwerk uit 1699 verkeerd na bijna 300 jaar in een verwaarloosde staat.

Hij krijgt de tijd tot uiterlijk Pasen van het volgende jaar, 1699.

De heren bestuurders wilde natuurlijk voldoende zekerheid hebben om over een goed werkend uurwerk te kunnen beschikken. Daarom eisten zij de garantie, dat eventuele gebreken vier jaar na de installatie van het uurwerk, door de horlogiemaker zouden worden hersteld. Uiteraard kon hier dan géén vergoeding voor worden gegeven.

De betaling voor het geleverde werk zal geschieden door Ruth Cooltjes en wel binnen de tijd van zes weken nadat het uurwerk in de toren zal zijn geïnstalleerd, goed is afgesteld en naar behoren functioneert. Om een en ander goed te kunnen beoordelen had het gemeentebestuur zichzelf de mogelijkheid geschapen, om hiervoor een andere deskundige, naar eigen keuze, te kunnen inschakelen.

Tenslotte verklaarden de deelnemende partijen dat zij zich 'sonder arch oft list' zouden houden aan het gestelde en beloofde in dit contract. Het contract wordt uiteindelijk ondertekend door Hermen Claaz van Merkerk en de getuigen Wouter van Bommel (koster te Werkhoven) en Gijsbert Hermensz (knecht van Merkerk). De inwoners van Werkhoven moeten nog eventjes geduld hebben voordat zij weer kunnen genieten en vertrouwen op een modern en goed lopend uurwerk.

Het in 1996 gerestaureerde uurwerk .

Johan van Impelen, amateur-historicus van Werkhoven.

Bron: Gemeentearchief Utrecht, ARIS2. Notaris W. van Rheenen, U 119 a 002, akte 106, overeenkomst 27 december 1698.

Aanbesteding van het uurwerk in de kerk van Werkhoven.

De originele stenen waarmee het uurwerk gaande werd gehouden.